

چگونه در ایران از حقوق
قانونی خود در جایگاه یک
متهم «همجنس‌گرا» دفاع کنیم

راهنمای آموزشی ویژه جامعه
دگرباشان ایران

زمستان ۱۳۹۳

فهرست مندرجات

- فصل اول: مفاهیم و کلیات ۵
- فصل دوم: راه کارهای گریز از تعقیب جزایی ۲۳
- فصل سوم: آغاز پرونده قضایی و مراحل آن ۲۹
- فصل چهارم: آشنایی با تشکیلات قضایی ۴۵
- فصل پنجم: بازداشتگاه‌ها و زندان ۴۸
- فصل ششم: پرسش‌های متداول ۵۰

پیش‌گفتار

در این مقدمه کوتاه، تلاش شده است با زبانی ساده و بدون استفاده از واژگان حقوقی، برخی از پیچیدگی‌های قانونی توضیح داده شود. آگاهی به این پیچیدگی‌ها می‌تواند به تأمین حقوق متهمان دگرباش جنسی در دادسراها و دادگاه‌ها و... کمک کند.

از آن‌جا که در ایران، داشتن هویت جنسی متفاوت از تعاریف حاکم، به خودی خود و حتی بدون داشتن روابط جنسی مشخص، می‌تواند ایجاد مشکل کند، لازم است که «جامعه دگرباش جنسی ایران»، از حداقل‌های موازین قانونی مطلع باشد تا به هنگام گرفتاری یا دردسرهای حقوقی، بتواند بیشترین تأثیر ممکن را در روند پرونده‌ها و نتیجه نهایی بگذارد.

این سخن به این معنا نیست که با مطالعه این جزوه، شما از داشتن وکیل دادگستری یا برخورداری از خدمات یک مشاوره حقوقی معتمد بی‌نیاز می‌شوید. بنابراین، توصیه می‌شود تا ضمن فراگیری این موازین حقوقی و در میان گذاشتن آن‌ها با سایر دوستان‌تان، حتماً به هنگام گرفتاری حقوقی یا بازداشت، به وکیل یا مشاور حقوقی معتمد مراجعه کنید. آدرس و شماره تماس برخی از این وکلا یا مشاوران حقوقی معتمد را می‌توانید از سازمان‌های مدافع حقوق دگرباشان جنسی یا فعالان این حوزه جویا شوید.

مفاهیم و کلیات

هر رفتار شما مجازات ندارد و «جرم» محسوب نمی‌شود. مأموران انتظامی یا کارمندان قضایی که شما را دستگیر می‌کنند، موظف هستند تا عنوان دقیق و حقوقی اتهامی را که به شما وارد شده است، بیان کنند. بنابراین، لازم است که در صورت بازداشت شدن، از این عناوین مجرمانه و معنای هر یک از آنها آگاه باشید تا بتوانید بهترین دفاع را از خود بکنید. در این جا به عناوین مجرمانه‌ای اشاره می‌شود که حکومت ایران در رابطه با رفتارهای همجنس‌گرایانه تعیین کرده است. دقت کنید که تنها این موارد جرم تلقی می‌شود، نه هر چه به شما نسبت می‌دهند.

«لواط» یا ارتباط جنسی مردان با یکدیگر

مهم‌ترین عنوانی که در مقررات کیفری ایران به عنوان «جرم» علیه دگرباشان جنسی تعریف شده است، «لواط» یا ارتباط جنسی مقعدی میان مردان است. لواط، واژه‌ای است عربی که در اصطلاح حقوق کیفری اسلامی، به رابطه جنسی بین دو همجنس مرد از طریق مقعد همراه با دخول کامل آلت تناسلی اطلاق می‌شود.

«لواط» تنها به رفتار کامل جنسی یا «سکس کامل» گفته

می‌شود

از آنجا که برای تحقق لواط، سکس باید به طور کامل انجام گرفته باشد، معمولاً بازجویان، بازپرسان یا قضات دادگاه‌ها در سؤالات خود سعی می‌کنند تا به مصداق اسلامی و فقهی این جرم اشاره کنند تا در پاسخ‌های شما، اقرار لازم را بگیرند. بنابراین، با تأکیدی مشخص در میان پرسش‌ها می‌پرسند: «آیا آلت تناسلی به مقعد وارد شده است یا نه؟»

هدف از طرح این سؤال، تعیین نوع اتهام و مجازات است. در مواردی که «دخول» (در اصطلاح قانونی و متداول در دادگاه‌ها و دادرهای

ایران) صورت نگرفته باشد، دیگر مجازات اعدام هیچ یک از طرفین را تهدید نمی‌کند. اعدام تنها برای زمانی مطرح خواهد بود که دخول کامل آلت تناسلی به معقد صورت گرفته باشد.

لازم به ذکر است که چنانچه به اصطلاح «مفعول رابطه» با اجبار و بدون رضایت، تن به رابطه «کامل» داده باشد، تنها «فاعل رابطه» در خطر حکم اعدام قرار خواهد گرفت. در صورتی که هر دو طرف با میل و رضایت خود رابطه برقرار کرده باشند، مطابق قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۷۰، هر دو طرف ممکن است با مجازات مرگ روبه‌رو شوند.

قانون جدید مجازات اسلامی، در سال ۱۳۹۰ برای بررسی به مجلس شورای اسلامی رفت و در سال ۱۳۹۲، رسماً توسط شورای نگهبان برای اجرا، ابلاغ شد. تحولاتی در زمینه مجازات‌های قانونی مرتبط به دگرباشان جنسی، مخصوصاً در زمینه «لواط» در قانون جدید مشخص شده‌اند که چشم‌انداز مثبتی در جرایم مرتبط به همجنس‌گرایی ارائه نمی‌دهند.

در ماده ۲۳۴ قانون جدید، برای «مفعول»، حتی اگر با اجبار یا اکراه تن به رابطه داده باشد، حکم اعدام مشخص شده است. برای «فاعل»، حد صد ضربه شلاق مشخص شده است، مگر این که فاعل غیر مسلمان باشد یا فاعل شرایط احسان را داشته باشد.

شرایط احسان برابر تبصره ۲ ماده ۲۳۴ یعنی «مرد همسر دائمی و بالغ داشته باشد و در حالی که بالغ و عاقل بوده» بتواند آمیزش از راه مهبل با همسر خود داشته باشد و «هر وقت بخواهد امکان جماع از همان طریق را با وی داشته باشد.»

عنف و اجبار در لواط

همان طور که اشاره شد، حتی اگر رابطه به عنف (اجبار) یا اکراه باشد، به این معنا که به اصطلاح «مفعول» برخلاف خواسته یا تمایل خود، تن به این رابطه داده باشد، او باز هم به اعدام محکوم خواهد شد. توجه داشته باشید که طرح موضوع عُنْف، اجبار یا اکراه در لواط، همیشه مشکل گشا نیست. اگر واقعاً به اجبار و بدون رضایت یا در اثر تهدید و به ناچار تن به رابطه داده‌اید، می‌توانید این موضوع را مطرح کنید؛ اما متوجه باشید که در صورتی که بر خلاف واقع

بگوئید مجبور به رابطه شده‌اید، طرف مقابل خود را در معرض مجازات مرگ قرار می‌دهید. هرچند همیشه بهتر است از همان ابتدا، هر گونه رابطه جنسی را انکار کنید و تن به هیچ‌گونه اعترافی ندهید.

گاهی اوقات ماموران انتظامی مبارزه با مفاسد اجتماعی یا بر فرض فردی از اعضای خانواده، یا یکی از مقامات دادسرا و دادگاه‌ها، به فرد بازداشت شده توصیه می‌کنند که بگوئید به انجام این رابطه، «مجبور» شده‌است. اگر چنین چیزی صحت ندارد، به هیچ عنوان آن را قبول نکنید؛ چرا که پذیرش آن، شما را با دو خطر عمده روبه‌رو می‌سازد: **خطر اول:** با این کار می‌پذیرید یا «اقرار» می‌کنید که «رابطه جنسی کامل» یا «لواط» داشته‌اید و حتماً طرف مقابل خود را با خطر اعدام مواجه می‌کنید. در این حالت، رضایت بعدی شما نیز تاثیری نخواهد گذاشت. ممکن است به عنوان «فاعل» از مجازات رهایی یابید، اما فرد دیگر این رابطه، ممکن است محکوم به اعدام شود.

خطر دوم: بار اثباتی یا وظیفه ثابت کردن آن که سکس با زور اجبار صورت گرفته است، بر عهده شما قرار می‌گیرد و (به عنوان مدعی) باید بتوانید ثابت کنید که رابطه اجباری بوده است. حال اگر موفق

به اثبات چنین ادعایی نشوید، از آن جا که قبلاً به اصل «لواط» و برقراری رابطه کامل اقرار کرده‌اید، خودتان نیز به عنوان «فاعل» با خطر مجازات شلاق یا اعدام روبه‌رو خواهید شد. بنابراین، فریب هیچ وعده‌ای را نخورید و با سنجیدن تمامی جوانب ممکن، به دفاع از خود اقدام کنید. اگر اکراه یا اجباری در کار نبوده است، از طرح این موضوع خودداری ورزید. همان‌طور که در ادامه نیز توضیح داده خواهد شد، بهترین راه، انکار اصل موضوع و نپذیرفتن موارد اتهامی است. این روش برای هر دو طرف رابطه سودمند است: هرگز به رابطه جنسی خود، اعتراف نکنید.

لواط چگونه ثابت می‌شود؟

معمولاً در دادسراها یا دادگاه‌های دادگستری ایران از واژه «سکس» استفاده نمی‌شود. توجه کنید: وقتی صحبت از «دخول» می‌شود، منظور همان «سکس کامل» است که طی آن، آلت جنسی مردانه باید کامل داخل مقعد قرار گرفته باشد. این موضوع مهم است، چون این لازمه «تحقق جرم» است. یعنی اگر با اقرار یا از راه‌های دیگر

قانونی «دخول کامل» ثابت نشود، «جرم» مورد نظر نیز محقق نشده است و مجازات اعدام منتفی است.

در نظر داشته باشید که هرچند شرط اصلی اثبات لواط، «چهار بار اقرار در نزد قاضی» است، اما فقط این «اقرار» نیست که موجب اثبات لواط می‌شود. شهادت شهود، (شهادت چهار مرد که عمل را دیده باشند) نیز در «تئوری» می‌تواند موجب اثبات لواط شود. هرچند که این امر به ندرت اتفاق می‌افتد (شاید تنها در محیط‌هایی مانند زندان‌ها یا پادگان‌ها و...) اما استناد به آن چه «علم قاضی» نامیده می‌شود، متأسفانه فراوان دیده می‌شود و می‌تواند خطر زیادی برای فرد بازداشت شده داشته باشد.

علم قاضی: اصطلاح «علم قاضی» در مباحث حقوقی و فقهی، بحث پیچیده‌ای است؛ اما به اختصار می‌توان گفت که مطابق قوانین رایج در ایران، در غیاب شواهد و ادله کافی برای اثبات برخی از جرایم - از جمله لواط - قاضی می‌تواند با استناد به علم و یقین خود، به مجرم بودن متهم رای دهد. هرچند «یقین» قاضی باید از راه‌های متعارف، ملموس و قابل استدلال حاصل شده باشد، اما در عمل دیده شده

است که برخی قضات، تنها از روی حدس و گمان خود و بدون توجه به ادله و شواهد موجود، به صدور حکم علیه متهمان می‌پردازند. «علم قاضی» یکی از اصلی‌ترین ابزار «اثبات» جرایم جنسی از نوع «زنا» و «لواط» و «مساحقه» و امثال آن است. پس باید توجه کنید که حتی یک بار اقرار نیز می‌تواند در کنار سایر شرایط پرونده، امکان استناد قاضی به «علم» خود را فراهم کند. بنابراین، بهترین راه گریز از اثبات اتهام لواط، انکار اصل ماجرا یا دست‌کم دخول یا سکس کامل است، یا همان‌طور که در بالا ذکر شد، هرگز اعتراف نکنید و هرگز انجام رابطه‌ای را قبول نکنید.

توجه داشته باشید: بهترین دفاع، انکار اصل ماجرا یا هر نوع رابطه جنسی است.

در جایی از روند پرونده قضایی، به شما ممکن است گفته شود:

● **اتهام شما دایر به لواط قرائت می‌شود، چه دفاع**

یا حرفی دارید؟

یا ممکن است به شما گفته شود:

● اتهام شما دایر به لواط ایقابی (سکس با دخول)

قرائت می‌شود، آیا قبول دارید یا خیر؟

می‌توانید و بهتر است بگویید: «نه، قبول ندارم.» و بهتر است این انکار را بسیار قاطع، واضح و صریح بیان کنید. توجه کنید که مأمور یا قاضی نمی‌تواند شما را به پاسخ دادن مجبور کند. با این وجود بهتر است با قاطعیت تمام، این اتهام را رد کنید.

«نظریه پزشکی قانونی» تا چه میزان می‌تواند به ضرر

متهم باشد؟

امکان دارد نظریه پزشکی قانونی به ضرر شما باشد و در آن آمده باشد که سکس یا دخول به مقعد انجام شده است. قاضی یا مأمور پرونده، معمولاً با خواندن این نظریه تلاش می‌کند تا متهم را تحت فشار قرار دهد که کار تمام شده است و این که او باید اقرار بکند.

● توجه داشته باشید که در مقررات اسلامی این «اقرار» است

که «دلیل حقوقی» محسوب می‌شود، نه «نظریه پزشکی قانونی». چنان که پیش‌تر اشاره شد، بازجو یا قاضی پرونده، نظریه پزشکی

قانونی را برای شما می‌خواند تا به شما القا کند که دیگر راهی برای انکار نمانده، تا از شما اقرار بگیرد. این فشار را نباید پذیرفت.

از اینکه «نظریه پزشکی قانونی» علیه شما باشد نترسید. برای رهایی از حکم مجازات اعدام، حتماً و در هر شرایطی، دخول یا رابطه جنسی کامل را منکر شوید. منظور از انکار در این جا این است که صرف نظر از آن که شما به اصطلاح «مفعول» یا «فاعل» رابطه بوده باشید، با صراحت تمام، دخول آلت تناسلی به مقعد را انکار کنید. گاه برای انحراف ذهن ممکن است از اندازه دخول سؤال شود؛ در این صورت نیز باید بگویید که به هیچ میزان داخل نشده است. حتی اگر نظریه پزشکی قانونی چیز دیگری مطرح کند، باید آن را رد کنید. فراموش نکنید که پذیرش نظریه پزشکی قانونی امری اجباری نیست و می‌توان آن را رد کرد. معاینات پزشکی تنها ممکن است در مورد همجنس‌گرایان به اصطلاح «مفعول» جواب دهد، اما این معاینات قادر به اثبات عمل جنسی از سوی همجنس‌گرایان «فاعل» نیست (مگر آن که طرفین رابطه در حین رابطه یا به فاصله کوتاهی پس از آن دستگیر شوند و هنوز اسپرم طرف فاعل، بر روی بدن مفعول موجود باشد).

باید توجه داشت که هر چند معاینات پزشکی قانونی ممکن است در برخی مواقع نشان دهد که مقعد فرد مفعول مورد تحریک شیء خارجی قرار گرفته، اما به همان میزان نیز احتمال دارد که معاینات پزشک قانونی قادر به تشخیص هیچگونه صدمه‌ای به مقعد در میان همجنس‌گرایان مفعول نباشد. از این گذشته، تحریک به وسیله شیء خارجی هیچ‌گاه اثبات‌کننده عمل لواط نیست. نظریه پزشک، مبتنی بر آزمایش و تشخیص احتمال داخل شدن «جسم خارجی» به مقعد است و وکیل می‌تواند آن را بر فرض با توجه به تفاوت شیء خارجی و آلت مردانه مورد تردید قرار دهد، یا استدلال کند که مقعد متهم در اثر یک حادثه و یا برخورد با جسمی سخت، نه در اثر هم‌خوابگی با مردی دیگر، صدمه دیده است. باید توجه داشت که صدمه دیدن مقعد، به‌خودی‌خود جرم نیست، بلکه «عمل لواط بین دو مرد» است که در قانون ایران ممنوع شناخته شده است و مجازات دارد.

گاه شنیده می‌شود که مأمورها یا قاضی‌ها (یا حتی خانواده‌ها یا دیگر زندانی‌ها) به شما می‌گویند که جرم را قبول کنید، زیرا در غیر این صورت اتهام «فرار از جرم» برای شما منظور خواهد شد؛ با این وجود در قوانین ایران، چیزی به نام «فرار از جرم» وجود ندارد. این اصطلاح

توسط زندانیان وارد ادبیات زندان شده است و مأموران گاهی از آن برای گرفتن «اقرار» از متهمان ناآشنا با قوانین، از آن استفاده می‌کنند.

گاه برای انحراف ذهن ممکن است از اندازه دخول سؤال شود؛ در این صورت نیز باید بگویید که به هیچ میزان داخل نشده است. حتی اگر نظریه پزشکی قانونی چیز دیگری مطرح کند، باید آن را رد کنید. فراموش نکنید که پذیرش نظریه پزشکی قانونی امری اجباری نیست و می‌توان آن را رد کرد.

یادآوری مهم: از رابطه خود عکس و فیلم تهیه نکنید.

در صورت بازداشت، همیشه امکان آن که تصاویر یا فیلم‌های خصوصی شما لو برود و در نهایت شما زیر فشار این اتفاق اقرار کنید، وجود دارد. با این وجود حتی در صورت وجود چنین تصاویری، بهتر است همه چیز را انکار کنید. عکس و فیلم، به‌زحمت می‌تواند «سند حقوقی» به شمار آید. وکیل‌تان در این زمینه می‌تواند به شما کمک مهمی کند.

فراموش نکنید که تحت هیچ شرایطی نباید «اقرار به جرم در حضور قاضی» صورت گیرد. حتی اگر سرنخ‌هایی هم برای اثبات اتهام وجود داشته باشد، چنین کاری نکنید. «انکار»، بهترین کمکی است که می‌توانید به خود، وکیل‌تان و متهم دیگر در پرونده بکنید.

جرم تفخیز

در تعریف قانونی تفخیز آمده است: «قراردادن اندام تناسلی مرد بین ران‌ها یا نشیمن‌گاه انسان مذکر.»

مطابق ماده ۲۳۶ قانون جدید مجازات اسلامی، مجازات این جرم در شرایط معمولی برای فاعل و مفعول ۱۰۰ ضربه شلاق است، تبصره این بند می‌گوید، «در صورتی که فاعل غیر مسلمان و مفعول، مسلمان باشد، حد فاعل اعدام است.» یعنی تنها در صورت این که در چنین رابطه‌ای بدون دخول کامل آلت تناسلی به مقعد، فاعل مسلمان نباشد ولی مفعول مسلمان باشد، فرد فاعل ممکن است با مجازات اعدام روبه‌رو شود.

اهمیت جرم تفخیز

تبصره این ماده ۲۳۶ می‌گوید، «در صورتی که فاعل غیر مسلمان و مفعول، مسلمان باشد، حد فاعل اعدام است.» یعنی تنها در صورت این که در چنین رابطه‌ای بدون دخول کامل آلت تناسلی به مقعد، فاعل مسلمان نباشد ولی مفعول مسلمان باشد، فرد فاعل ممکن است با مجازات اعدام روبه‌رو شود.

دلیل دیگر اهمیت این جرم آن است که «تفخیز» از جمله جرایم به اصطلاح «حدی» است. ویژگی این گونه جرایم در قوانین ایران این است که موجب محرومیت فرد از حقوق اجتماعی (مانند گرفتن مجوز کسب یا فعالیت‌های اقتصادی و شغلی و موارد مشابه) می‌شود.

مساحقه (همجنس‌گرایی زنان)

به دلیل اهمیت و مجازات بسیار سنگینی که جرم «لواط» همراه دارد، مواردی که تاکنون به آن پرداخته شد، عمدتاً درباره رفتار همجنس‌گرایان مرد بود. هرچند واقعیت این است که زنان همجنس‌گرا یا لژیون‌های ایرانی نیز در معرض خطر «مجازات حدی» قرار دارند.

در تعریف قانونی «مساحقه» در ماده ۲۳۸ قانون جدید مجازات اسلامی آمده است: «مساحقه عبارت است از این که انسان مؤنث، اندام تناسلی خود را بر اندام تناسلی همجنس خود قرار دهد.» طبق ماده ۲۳۹، «حد» یا مجازات مساحقه «صد ضربه شلاق» است.

در ماده ۲۴۰ نیز پیش‌بینی شده است که «در حد مساحقه، فرقی بین فاعل و مفعول و مسلمان و غیر مسلمان و محسن و غیر محسن و عنف و غیر عنف نیست.» عنف اشاره به اکراه و اجبار در رابطه جنسی دارد، یعنی حتی با اکراه و اجبار هم فرد به حد شلاق محکوم خواهد شد.

راه‌های اثبات مساحقه

راه‌های اثبات مساحقه تقریباً شبیه سایر جرایم «حدی» است و در صورت محکومیت، محرومیت از حقوق اجتماعی را هم به دنبال دارد. شرط اصلی اثبات مساحقه نیز مانند لواط و سایر جرایم حدی، چهار بار اقرار در نزد قاضی است، اما به همان ترتیب، شهادت شهود (به عنوان مثال، شهادت چهار مرد یا دو مرد و چهار زن که عمل را دیده باشند) و «علم قاضی» نیز از دیگر راه‌های «اثبات» و تعیین مسیر

پرونده یا تغییر آن به ضرر متهم است. همان‌گونه که در بخش‌های پیش‌تر نیز اشاره شد، متداول‌ترین راه برای محکوم کردن زنان به مساحقه، اقرار گرفتن از آنان در روند بازجویی است. بنابراین، در این زمینه نیز بهترین راه برای محافظت از خود، خودداری از اعتراف به داشتن هرگونه ارتباط عاشقانه یا جنسی با زنان دیگر است.

نکته مهم: در بازجویی‌ها ممکن است پرسش‌های جزئی و ریز درباره روابط خصوصی‌تان پرسیده شود؛ در چنین مواردی، حتماً همه‌چیز را انکار و رد کنید. در پاسخ به این پرسش که «متهم به ارتکاب مساحقه هستید، آیا قبول دارید یا خیر؟» باید به طور قاطع و روشن بگویید: «نه، قبول ندارم. من چنین رفتاری نداشته‌ام.» یا: «من مساحقه را قبول ندارم و چنین کاری نکرده‌ام.» در مواردی، این برخورد سبب خواهد شد تا زمینه برای طرح سوالات جزئی بعدی بسته شود. مواردی مانند هم‌خوابگی ساده با یک همجنس هم می‌تواند راه را برای تحصیل جرم از طریق «علم قاضی» باز کند، همیشه هر چیزی را انکار کنید که می‌تواند به ضرر شما باشد. هرگز اعتراف نکنید.

دقت کنید که ماده ۲۴۱ قانون جدید مجازات اسلامی می‌گوید: «در صورت نبود ادله اثبات قانونی بر وقوع جرائم منافی عفت و انکار متهم به هرگونه تحقیق و بازجویی جهت کشف امور پنهان و مستور از انظار ممنوع است. موارد احتمال ارتکاب با عنف، اکراه، آزار، ربایش یا اغفال یا مواردی که به موجب این قانون در حکم ارتکاب به عنف است از شمول این حکم مستثنی است.»

امکان صدور حکم اعدام برای زنان لزبین

از آن‌جا که مساحقه از جمله جرایم حدی است، تکرار آن می‌تواند در مرتبه چهارم به مجازات مرگ و اعدام منجر شود. بنابراین، برخلاف آن‌چه گفته می‌شود که زنان لزبین اعدام نمی‌شوند، چنین احتمالی از اساس منتفی نیست.

«همجنس‌گرایی» به عنوان یک جرم مستقل

مطابق ماده ۲۳۷ قانون جدید مجازات اسلامی، صرف همجنس‌گرایی به عنوان یک جرم مستقل معرفی شده است: «همجنس‌گرایی انسان مذکر در غیر از لواط و تفخیذ، از قبیل تقبیل و ملامسه از روی شهوت، موجب سی و یک تا هفتاد و چهار ضربه شلاق تعزیری درجه شش

است». در تبصره این ماده آمده است «حکم این ماده و ماده قبل در مورد انسان مؤنث نیز جاری است.»

در حال حاضر، بهترین شیوه، انکار کامل هر نوع رابطه جنسی با همجنس خود است و به این ترتیب، منع و پیش‌گیری از ورود ماموران و مقامات دادگاه‌ها به حریم خصوصی خود؛ چرا که با فراهم بودن امکان اثبات حداقل ارتباط، بازجویان و قضات می‌توانند فردی را با استناد به ماده ۲۳۷، به عنوان همجنس‌گرای ساده محکوم و مجازات کنند. تأیید هرگونه رابطه جنسی می‌تواند زمینه را برای ایجاد مشکلات بعدی، مانند اتهام فساد یا اشاعه فساد باز کند. بنابراین، توصیه می‌شود به کلی و از اساس منکر هر نوع رابطه جنسی شوید.

راه کارهای گریز از تعقیب جزایی

تشکیل یک پرونده قضایی در ایران می تواند زندگی شخصی و اجتماعی هر فردی را در مسیر دشواری قرار دهد که ممکن است تا نابودی وی و اجرای مجازات اعدام نیز پیش رود. بر این مبنای، پیش از هر چیز باید از گرفتار شدن و بازداشت و تشکیل پرونده پیش گیری کرد و کوشید تا کار به چنین مرحله نرسد. با این حال، چنین گرفتاری هایی ممکن است پیش بیاید، بنابراین لازم است عوامل مؤثر در تشکیل یک پرونده را بررسی کنیم.

لازمه تشکیل هر پرونده قضایی و شروع به رسیدگی قانونی، یکی از موارد زیر است:

- دستگیری اتفاقی
- گزارش ستاد حفاظت اجتماعی

- گزارش بسیج
- شکایت شخصی

دستگیری اتفاقی

مهم‌ترین مسأله، هوشیاری شخصی و دوری از خطرهای بی‌دلیل است. مثلاً پیش از رفتن به مهمانی‌ها، تا جایی که امکان دارد از امنیت محل مهمانی، محله و... مطمئن شوید.

ارتباط ایمیل، تبادل عکس، فیلم و فعالیت در جامعه مجازی در ایران به سرعت می‌تواند هویت فرد را آشکار کند. بنابراین، از اسامی مستعار استفاده کنید و نکات ایمنی «آنلاین» را رعایت کنید. اگر فعالیت اجتماعی یا سیاسی دارید، امکان خطر برای شما بیشتر است و طبیعتاً باید ملاحظات بیشتری به کار بندید.

گزارش ستاد حفاظت اجتماعی

«ستادهای حفاظت اجتماعی» به اصطلاح «بخش مردمی» یا «پلیس مخفی» در ایران است. توصیه می‌شود از آشکار کردن هویت جنسی خود برای افراد محله و ایجاد حساسیت بی‌مورد در محله یا محیط‌های

زندگی و کار و فعالیت و نزد افرادی که آن‌ها را نمی‌شناسید و به آنان اعتماد ندارید، خودداری نمایید.

گزارش بسیج

بسیجی‌ها «ضابط قوه قضاییه» شناخته می‌شوند. گزارش آن‌ها، معمولاً در تشکیل پرونده‌های قضایی مؤثر است و برای ناکارآمد کردن چنین گزارش‌هایی، شایسته است که تا حد امکان متعارف با عرف غالب محل رفتار کنید. توجه داشته باشید که در هنگام مواجه شدن با نیروهای بسیجی، حتماً از آن‌ها حکم قضایی بخواهید و بدون ارائه آن حکم، از پاسخ به پرسش‌های آنان امتناع ورزید. اگر در انتظار عمومی قصد انتقال شما به اتومبیل یا دست‌بند زدن به شما را داشتند، با ایجاد سر و صدا مردم را آگاه کنید و از آن‌ها کمک بخواهید. از آن‌جا که مأموران بسیج معمولاً بدون حکم قضایی عمل می‌کنند، فریاد شما و مطلع ساختن مردم، شاید بنا به موقعیتی که در آن قرار می‌گیرید، کارساز باشد. لازم به تاکید است که در صورت دستگیری توسط بسیج، نباید به هیچ وجه به همجنس‌گرا بودن خود و داشتن رابطه جنسی یا عاطفی با دیگران اعتراف کنید. در صورت

فقدان اعتراف، ممکن است شما را به «غربزدگی» یا «پیروی از رفتار و ارزش‌های منحرف غربی و رواج فرهنگ غرب» متهم کنند که نهایتاً جرمی است اخلاقی و مانند لواط، مجازات حد یا اعدام ندارد.

شکایت شخصی

شکایت شخصی، زمانی مبنای تشکیل پرونده خواهد شد که شکایت از طرف پدر، مادر یا همسر یکی از طرفین مبنی بر «سوءاستفاده جنسی» یا اغفال مطرح شده باشد. قبل از آن که در معرض این گونه شکایت‌ها قرار گیرید، شایسته است تا بدون ایجاد درگیری با خانواده‌ها، سعی در تصحیح افکار آن‌ها داشته باشید. شکایت خانواده، معمولاً وسیله سوءاستفاده مأموران پلیس و دایره مبارزه با مفاسد اجتماعی نیروی انتظامی می‌شود و دادسراها نیز در این خصوص معمولاً روش سختگیرانه‌ای پیش می‌گیرند.

قبل از ثبت پرونده نزد پلیس یا دادسراها، سعی کنید شاکی را از اعلام شکایت منصرف سازید. به این نکته توجه کنید که در جرایم مرتبط با همجنس‌گرایی، رضایت یا گذشت شاکی نقشی در بسته

شدن پرونده ندارد و در صورت ثبت پرونده با چنین شکایتی، حتی در صورت گذشت او، پرونده شما بسته و مختومه نخواهد شد.

چنانچه موفق به انصراف شاکی از شکایات نشدید، هیچ اتهامی را نپذیرید. سعی کنید پلیس و مقام قضایی را متقاعد کنید که شاکی در برداشت‌های خود دچار سوءتفاهم و اشتباه شده است و هیچ مسأله خاصی در میان نیست.

در محیط خانه

توجه داشته باشید که بخش بزرگی از اعضای جامعه همجنس‌گرای ایرانی، پیش از آن که با جامعه و مقامات پلیس و... مشکل داشته باشند، معمولاً با خانواده‌های خود و به‌ویژه اعضای مذکر آن (پدر، برادر و دیگر وابستگان مذکر) مشکل دارند. از دست دادن حمایت خانواده آسیب‌های جدی آتی، به‌خصوص برای نوجوانان، همراه دارد اگر حمایتی از جانب خانواده خود ندارند، تلاش کنید تا آن‌ها تبدیل به ابزار سرکوب بیشتر نشوند. به این معنا که درگیری با آن‌ها را به حدی نرسانید که علیه شما شکایت کنند یا به اصطلاح شما را لو دهند.

در محیط کار

گذشته از خانواده، ممکن است در محیط کار نیز با مشکلاتی مواجه باشید. معمولاً کارفرماها چندان تمایلی به همکاری با همجنس‌گرایان ندارند. از آن‌جا که تمامی مراکز کار در ایران به نوعی تحت نظارت «اداره اماکن نیروی انتظامی» قرار دارند، کارفرماها منافع خود را در همکاری با نیروهای انتظامی می‌بینند. بنابراین، اگر تخصص ویژه‌ای نداشته باشید، ممکن است حضور شما را در محیط کار تحمل نکنند. این امر و حساسیت در مورد مدیران بخش‌ها یا برخی از همکاران نیز صدق می‌کند. لذا توصیه می‌شود تا حد امکان، گرایش یا هویت جنسی خود را در محیط کار برملا نکنید.

آغاز پرونده قضایی و مراحل آن

اگر به هر دلیلی با اتهامی مرتبط با همجنس‌گرایی بازداشت شدید، لازم است که به مواردی که در ادامه می‌آید توجه کنید و این موارد را با دیگر دوستان خود نیز در میان بگذارید.

لزوم انتخاب وکیل

اگر وکیل مورد اطمینانی از وکلای دادگستری می‌شناسید، به وی مراجعه کنید و از قبل یک نسخه وکالت‌نامه با او امضا کنید و شرایط خود را با وی در میان بگذارید. از او بخواهید تا در صورت بازداشت و ایجاد گرفتاری حقوقی، فوراً وکالت شما را بپذیرد و پی‌گیری‌های نخستین را آغاز کند.

داشتن وکیل یکی از حقوق اساسی هر متهم است. این حق، در اصل ۳۵ قانون اساسی به رسمیت شناخته شده است. علاوه بر آن، این حق

در اسناد بین‌المللی حقوق بشری نیز موجود است و در قانون حفاظت از حقوق شهروندی (مصوب ۱۳۸۶) نیز ذکر شده است.

احضار به دادسرا یا دادگاه

مهم: اگر پرونده‌ای با اتهام «لواط» برای شما تشکیل شده باشد و قرار باشد در دادگاه کیفری استان با آن اتهام بازجویی و محاکمه شوید، از ابتدای برخورد ماموران و بازجویان، حتی در نخستین جلسه حضور در بازجویی‌های احتمالی و حتی زمانی که همراه ماموران کلانتری و امثال آن هستید، هر چه به زبان بیاورید، ثبت می‌شود و ممکن است از آن علیه شما استفاده شود و مبنای صدور حکم قاضی (حتی اعدام) قرار گیرد. بنابراین، حتی اگر نظریه پزشکی قانونی نیز به ضرر شما بود، باز به انکار خود ادامه دهید و به نظریه پزشکی قانونی اعتراض کنید.

بازجویی در کلانتری ممنوع است

بر مبنای ماده ۴۳ قانون آیین دادرسی کیفری ایران، تحقیق در جرایم منافی عفت ممنوع است؛ مگر در مواردی که جرم «مشهود» باشد یا دارای «شاکی خصوصی» باشد.

بنابراین، شما مجبور نیستید به سؤالات پلیس، مامور کلانتری یا یک مامور معمولی بسیج پاسخ دهید. تأکید کنید که «مطابق قانون، شما حق بازجویی از من را در این مورد مشخص ندارید.» این را نیز به خاطر داشته باشید که «جرم مشهود»، جرمی است که در حضور و در مقابل مامور پلیس انجام گیرد و توسط او مشاهده شده باشد.

به این نکته هم توجه داشته باشید که معمولاً در برخورد اول، اگر شما را نسبت به مفاد قانون مطلع بیابند، ممکن است موضع سختی بگیرند؛ ولی این رفتار به تدریج نرم می‌شود و قضیه در نهایت به نفع شما تمام خواهد شد.

«احضار» شما برای محاکمه باید حتماً کتبی باشد و برگه احضاریه به آدرس شما آمده باشد. صرف نظر از آن که احضاریه چه زمانی صادر شده باشد، باید تاریخ زمان دریافت برگه احضاریه توسط شما در آن قید شده باشد و امضای شما، دریافت احضاریه در آن تاریخ معین را تایید کند.

پس از دریافت برگه احضاریه، اگر تاریخ حضور شما در دادسرا مشخص باشد، بر مبنای آن اقدام کنید. در این فاصله و تا پیش از آن، سعی کنید

با یک وکیل یا مشاور حقوقی معتمد مشورت کنید. اگر برگ احضاریه شما تاریخ نداشته باشد، باید ظرف سه روز به دادسرای معرفی شده مراجعه کنید. معمولاً اگر یک یا دو روز دیرتر بروید، مشکلی پیش نمی‌آید؛ اما تأخیر بیش از آن، می‌تواند منجر به جلب یا دستگیری شما شود؛ به ویژه اگر پرونده «شاکی خصوصی» داشته باشد.

لزوم هماهنگی پیش از رفتن به دادسرا

اگر به همراه دوست یا شریک جنسی‌تان احضار شده‌اید، قبل از حضور، حتماً او را پیدا کنید و تمامی حرف‌هایتان را با هم هماهنگ کنید.

بازجویی شفاهی قانونیت ندارد

توجه کنید در دادگاه یا در دادسراها و حتی نزد پلیس، هیچ‌چیز به طور «شفاهی» صورت نمی‌گیرد و قانونیت ندارد. بنابراین، تمامی بازجویی‌های شما در تمامی مراحل باید «کتبی» باشد تا بتوان به آن استناد کرد.

بهترین پاسخ

پرسش‌های بازجویان و قضات باید واضح و شفاف باشند. اگر مفهوم چیزی را نمی‌دانید، حتماً در مورد آن بپرسید و توضیحی بیشتر بخواهید. از سؤال کردن وحشتی نداشته باشید. پرسش حق شماست و تکلیف قاضی این است که به پرسش‌های شما پاسخ روشن دهد. در پاسخ به اتهامات خود، اظهاراتی مانند «نمی‌دانم» یا «این‌طور نیست»، پاسخ‌های خوبی نیستند. واضح و قاطع بگویید که اتهام یا موارد اتهامی را از اساس قبول ندارید و منکر اتهام شوید.

حق سکوت کردن

شما حق سکوت دارید. طبق ماده ۱۲۹ قانون آیین دادرسی کیفری، قاضی حق ندارد «سوالات تلقینی یا مبهم» از شما بپرسد. شما حق دارید هر سؤالی را که مایل نیستید، پاسخ ندهید یا به کلی از پاسخ‌گویی اجتناب ورزید.

«حق سکوت کردن»، حقی است که قانون برای شما در نظر گرفته است. بنا بر اصول و موازین حقوقی، «سکوت» هیچ چیز را اثبات یا

رد نمی‌کند. بر خلاف ضرب‌المثل معروف در اذهان عمومی، سکوت در جریان محاکمه نشان «رضاً» یا «تایید» اتهام‌ها نیست.

آگاهی شما به آنچه نوشته می‌شود و در پایان جلسه امضا می‌کنید، اهمیت بسیاری دارد. شتاب نکنید و نگران نباشید. پیش از امضا، تمامی متن بازجویی را دست‌کم یک بار به‌طور کامل و با دقت بخوانید و اگر لازم بود، نکاتی را به آن اضافه یا از آن حذف کنید. توجه داشته باشید که تمام مراحل پرونده شما قاعداً باید محرمانه و غیر علنی باشد.

نظریه پزشکی قانونی

اگر از «نظریه پزشکی قانونی» علیه شما استفاده شود، آن را رد کنید. از نظر قضایی، ارزش «نظریه پزشکی قانونی» وابسته به پذیرش شماست. این نظریه به صورت منفرد قادر نیست اتهامی را علیه شما اثبات کند. نظریه پزشکی قانونی تنها یک «نظریه» است و «دلیل موجه یا مدرک مستند حقوقی» محسوب نمی‌شود. شما می‌توانید به نظریه پزشکی قانونی نیز مانند هر نظریه کارشناسی دیگری اعتراض کنید.

بنابراین، اگر در آغاز روند پرونده و دادگاه برای شما متنی را خواندند و گفتند: آیا «نظر پزشکی قانونی را قبول دارید یا نه؟»، اگر آن نظریه علیه شما باشد، حتماً آن را رد کنید.

در صورت رد نظریه پزشکی قانونی توسط شما، باید شما را به «کمیسیون پزشکی قانونی» ارجاع دهند که تشکیل آن قطعاً چند روز طول خواهد کشید. در آن فاصله، آثار انجام عمل جنسی می‌تواند نامحسوس شود و امکان اظهار نظر دقیق در مورد آن را توسط «کمیسیون پزشکی قانونی» محدود کند و این مسأله، به سود شما تمام خواهد شد. باید تاکید کرد که نظر «کمیسیون پزشکی قانونی» نیز تنها می‌تواند صدمه رسیدن به مقعد متهم را مطرح یا اثبات کند که این امر هم البته به خودی خود اثبات کننده جرمی نیست. بازجویان و قضات خواهند کوشید از آن اطلاعات استفاده کرده و شما را وادار به اعتراف به عمل لواط کنند، اما در نهایت «اعتراف» شماست که می‌تواند سرنوشت پرونده‌تان را تعیین کند.

بازجویی و شکنجه

بنا بر اصل ۳۸ قانون اساسی: «هرگونه شکنجه برای گرفتن اقرار و یا کسب اطلاع ممنوع است، اجبار شخص به شهادت، اقرار یا سوگند مجاز نیست و چنین شهادت و اقرار و سوگندی فاقد ارزش و اعتبار است.» در این اصل، اعمال شکنجه برای کسب اقرار از متهم، به روشنی ممنوع اعلام شده است. در قانون «آزادی‌های مشروع و حقوق شهروندی» نیز علاوه بر ممنوعیت شکنجه، مصادیق آن نیز بیان شده است و این قانون «هرگونه رفتار تحقیرآمیز و شکنجه روحی و جسمی» را مشخصاً ممنوع اعلام کرده است.

بند ۶ این قانون حاکی است: «در جریان دستگیری و بازجویی یا استطلاع و تحقیق از ایدای افراد، نظیر بستن چشم و سایر اعضا و تحقیر و استخفاف به آنان اجتناب گردد.» این بند قانونی، به روشنی از ممنوعیت برخی رفتارها در جریان بازجویی سخن می‌گوید.

توجه داشته باشید که ممنوعیت شکنجه اگرچه در قانون وجود و صراحت دارد، اما در عمل ممکن است اعمال شود. در صورت مواجهه

با آن، باید حتماً و در اولین فرصت ممکن گزارش شود و به اطلاع مقامات قضایی و مسئولان بالاتر برسد.

در صورتی که به هر شکلی مورد شکنجه، چه روحی و چه جسمی قرار گرفتید، در اولین فرصت شکایتی علیه شکنجه‌گر خود تهیه و اعلام جرم کنید. اگر آزاد شدید و آثار شکنجه در بدن شما همچنان پیدا بود، عکسی از آثار شکنجه تهیه کنید و در صورت امکان به یک پزشک نیز مراجعه کنید تا شما را معاینه و آثار را مشاهده و ثبت کند. از بیان و شرح شکنجه‌های روحی مثل بازداشت در شرایط سرد یا گرم یا عدم دسترسی به تلفن یا ملاقات خانواده یا چشم‌بند زدن، نگهداری طولانی در انفرادی، بیدار نگه داشتن بیش از حد، لمس بدن، عدم دسترسی به حمام، به کار بردن الفاظ رکیک، اهانت به خانواده و یا رفتارهای تحقیرآمیز که معمولاً در رفتار با همجنس‌گرایان متداول است، ابایی نداشته باشید.

اگر شکنجه شده‌اید، در نزد قاضی شرح آن را بازگویید
معمولاً شگرد مامورین در بازداشت و بازجویی‌ها آن است که شما را می‌ترسانند که اگر هرچه پیش آن‌ها اقرار کرده‌اید نزد قاضی تکرار

نکنید، دوباره به پلیس یا مأمور تحویل داده خواهید شد و دوباره بساط شکنجه ادامه پیدا خواهد کرد. به هیچ وجه فریب این تهدیدها را نخورید و در اولین فرصتی که نزد قاضی حاضر شدید، حتماً بگویید که شکنجه شده‌اید و از قاضی بخواهید تا موارد شکنجه شما را ثبت و بررسی کند. اگر اثرات فیزیکی ناشی از شکنجه بر بدن شما وجود دارد، فوراً آن را به قاضی نشان دهید. دقت کنید که شرح شکنجه‌ها در صورت جلسه دادگاه یا بازپرسی نوشته شود و بر این درخواست خود تأکید بورزید.

آزادی یا بازداشت

پس از اولین بازجویی اگر قاضی شما را بی‌گناه بداند، فوراً ترتیب آزادی شما را خواهد داد. از این رو بازجویی اول بسیار اهمیت دارد. اگر حرف‌های شما دلالت بر این داشته باشد که موضوع اتهام را قبول دارید یا بر فرض اگر «نظریه پزشکی قانونی» علیه شما باشد، قاضی «قرار تأمین» صادر می‌کند.

در «دادگاه کیفری استان» اگر بپذیرید که رابطه جنسی کامل (لواط) داشته‌اید، بازداشت خواهید شد و این امر می‌تواند پیامدهای بسیار

خطرناکی برای شما داشته باشد. گذشته از چگونگی برخوردهای فردی ماموران و قضات یا بی‌توجهی‌های احتمالی آنان به قوانین و وظایف خود، بخش مهمی از چگونگی روند دادگاه و حکم شما به حرف‌ها و برخوردهای خود شما بستگی دارد. همان‌طور که پیش‌تر نیز تاکید شد، باید در تمامی مراحل به‌طور قاطع و شفاف چنین اتهامی (لواط) را رد کنید.

هر «قراری» که درباره شما صادر شود، قابل اعتراض و فرجام‌خواهی است و می‌توانید به آن اعتراض کنید. چنان‌که پیش‌تر گفته شد، چیزی به‌عنوان «بازجویی شفاهی» در قانون وجود ندارد و نمی‌توان به آن استناد کرد. پس در زمان امضای حرف‌های خود، دقت کنید که چه چیزی را امضا می‌کنید و اگر «قرار بازداشت» (دقیقاً با همین عنوان «قرار بازداشت موقت») برای شما صادر شود، فارغ از نتیجه فوری، می‌توانید و مفید است که به آن اعتراض کنید و آن اعتراض در گزارش‌ها ثبت شود.

اگر مفهوم چیزی را نمی‌دانید، حتماً در مورد آن پرسید و توضیحی بیشتر بخواهید. از سؤال کردن وحشتی نداشته باشید. پرسش حق شماست و تکلیف قاضی این است که به پرسش‌های شما پاسخ روشن دهد. در پاسخ به اتهامات خود، اظهاراتی مانند «نمی‌دانم» یا «این‌طور نیست»، پاسخ‌های خوبی نیستند. واضح و قاطع بگویید که اتهام یا موارد اتهامی را از اساس قبول ندارید و منکر اتهام شوید.

جلسه محاکمه در دادگاه

پس از سپری شدن مراحل ابتدایی پرونده، برای محاکمه فراخوانده می‌شوید. اگر تا آن زمان وکیل نداشته‌اید، می‌توانید وکیلی انتخاب کنید. توجه کنید اگر اتهام شما «لواط» باشد، حتماً باید وکیل داشته باشید. اگر خودتان وکیلی انتخاب نکنید، دادگاه برای شما یک «وکیل تسخیری» تعیین خواهد کرد.

اگر احساس کردید فردی که به عنوان وکیل تسخیری تعیین شده به وضعیت پرونده شما آسیب خواهد رساند، روز دادگاه به قاضی بگویید که وی را قبول ندارید و بخواهید تا دادگاه وکیل دیگری را برای شما تعیین کند. اگر دادگاه مخالفت کرد، حتماً اصرار کنید و بگویید که این درخواست شما در صورت جلسه دادگاه قید شود. اگر باز هم توجه نشد، هنگامی که به سؤالات دادگاه جواب می‌دهید، این موضوع را با زیرکی در گفته‌های خود بگنجانید و بگویید که «من وکیل انتخابی دادگاه را قبول ندارم.» باز هم اگر در صورت جلسه این موضوع نوشته نشد، زمانی که قلم به شما می‌دهند تا صورت جلسه را امضا کنید، در کنار امضای خود بنویسید: «من وکیل را قبول ندارم.» این اقدام و اعتراض شما، مانع از تایید حکم اعدام توسط «دیوان عالی کشور» خواهد شد. البته توجه داشته باشید که اگر حکم اعدام صادر شد، در اعتراض به همین نکته نیز توجه کنید و اعتراضی ساده بنویسید و به دادگاه بفرستید که حکم و رسیدگی را قبول ندارید، زیرا وکیل نداشته‌اید و از حق دفاع و رسیدگی منصفانه برخوردار نبوده‌اید.

دادگاه جزایی

در ابتدای جلسه دادگاه، از شما می‌خواهند که بگویید کیفرخواستی را که خوانده شد، قبول دارید یا نه. باید بگویید «نه» و دلایل خود را بیاورید. در آن مقطع آزادانه صحبت کنید و توجه داشته باشید که حرف‌های شما ثبت می‌شود و این مرحله (نزد قاضی) از اهمیت زیادی برخوردار است.

دادگاه کیفری استان

در اتهام لواط، دادگاه موسوم به «دادگاه کیفری استان» مرحله بازجویی اولیه را انجام می‌دهد و تمامی آن بازجویی‌ها می‌تواند مصداق اقرار نزد قاضی تلقی شود؛ بنابراین جلسات این دادگاه دارای اهمیت زیادی در پرونده شماست.

تمامی احکام دادگاه کیفری استان، قابل اعتراض و تجدید نظرخواهی است و شما از تاریخ ابلاغ یا امضای حکم آن، بیست روز مهلت دارید تا به حکم صادره اعتراض کنید. برای اعتراض، باید به دفتر دادگاهی که حکم شما را صادر کرده است مراجعه کنید؛ آن‌ها خودشان موظف هستند که پرونده شما را برای تجدید نظرخواهی بفرستند.

رأی دادگاه

اگر رأی دادگاه مبنی بر تشخیص بی‌گناهی و برائت شما باشد، در صورتی که در بازداشت بوده باشید، فوراً آزاد خواهید شد. هرچند چنانچه رأی مبنی بر محکومیت توسط دادگاه صادر شده باشد، ظرف ۲۰ روز از تاریخ «ابلاغ یا امضای حکم» می‌توانید و شایسته است که به آن اعتراض کنید. توجه داشته باشید که اعتراض فقط یک‌بار انجام می‌شود. اگر وکیل ندارید یا وکیل تسخیری دارید، خودتان یک اعتراض ساده بنویسید و به «دفتر دادگاه» تحویل دهید.

اعتراضی که خودتان می‌نویسید، بهتر است چندان مفصل نباشد؛ چون تخصص کامل ندارید و ممکن است مطلبی بنویسید که در نهایت از آن علیه شما استفاده شود. اما در عین حال، اعتراض‌ها باید حاوی این مطلب باشد که به حکم دادگاه معترض هستید. به انکار خود اشاره کنید و بگویید که بی‌گناه هستید و جرمی را که به شما نسبت داده شده و در حکم آمده، به هیچ وجه مرتکب نشده‌اید.

اگر در متن حکم به «اقرار» اولیه شما استناد شده باشد، باید در اعتراض خود بنویسید که حرف‌های اولیه‌ای را که مستند آن حکم

است، قبول ندارید، زیرا آن گفته‌ها در اثر فشار و شکنجه روحی و جسمی در بازداشتگاه یا در دایره‌ی مبارزه با مفاسد اجتماعی و... ناخواسته به زبان آمده و صحت ندارد.

اشاره به شکنجه در طول بازداشت و دوران بازجویی، می‌تواند در مرحله تجدید نظر به سود شما باشد و شانس رسیدگی بعدی یا نقض حکم را افزایش دهد.

آشنایی با تشکیلات قضایی

در ابتدای تشکیل یک پرونده، شما با مأموران پلیس روبه‌رو هستید. البته جز در مورد «جرایم مشهود»، پلیس و سایر مأموران (بسیجی‌ها و...) به هیچ وجه حق بازداشت شما را ندارند و جرم مشهود، جرمی است که در حضور مأموران اتفاق افتاده باشد. با این وجود دستگیری ممکن است انجام گیرد و در هر حال، در تمامی جرایم، اعم از مشهود و غیر مشهود، مأموران موظف هستند که فوراً (کمتر از ۲۴ ساعت) متهم را نزد قاضی حاضر کنند. بنابراین، تحمل و تمرین کنید تا در نزد قاضی، همه‌چیز را از اساس و بدون ابهام انکار کنید.

توجه داشته باشید که قاضی باید در محل قضاوت، در دادگاه یا دادسرا شما را تحت بازجویی و محاکمه قرار دهد، اگر قاضی در بازداشت‌گاه به ملاقات شما بیاید، باید خودش را معرفی کند و مسئولیت و سمت خود را به شما بگوید.

مستندسازی

در هر مرحله از رسیدگی به پرونده‌تان، از تمامی نامه‌ها یا احکام یا احضاریه‌ها و اوراق قضایی که به دادگاه می‌دهید یا از دادگاه دریافت می‌کنید، یک نسخه تهیه کنید و برای خود در یک پوشه در جایی امن نگهداری کنید. از «نظریه پزشکی قانونی» نیز کپی بگیرید. طبق قانون باید با هزینه شخصی شما، تصویر یا کپی مدارک را در اختیارتان قرار دهند.

شماره پرونده خود را بدانید

تمامی پرونده‌های قضایی در ایران یک شماره ثبت و یک شماره ۱۶ رقمی دارند. حتماً این شماره‌ها را ثبت و در محلی مطمئن نگهداری کنید. همچنین، از دفتر دادگاه شماره رمز شخصی برای پیگیری کامپیوتری بگیرید. اگر شخصاً موفق به دریافت آن نشدید، از طریق وکیل خود اقدام کنید.

بدون دیدن دستور قضایی و اطمینان از صحت آن، خود را به هیچ مأموری تسلیم نکنید

گاهی اوقات افرادی در لباس نظامی ممکن است در پوشش مأمور وارد محیط زندگی یا کار شما شوند. توجه داشته باشید که طبق قانون، غیر از موارد «جرم مشهود»، بازداشت افراد الزاماً باید با دستور مقام قضایی صورت بگیرد. حتماً حکم بازداشت از مأمور دستگیری بخواهید. این حکم حتماً باید توسط مقام قضایی امضا شده باشد.

بازداشتگاه‌ها و زندان

در صورتی که به هر دلیل، اعم از اتهام همجنس‌گرایی یا سایر اتهام‌های عمومی، بازداشت شدید یا مجبور بودید مدتی را در بازداشتگاه یا زندان سپری کنید، توجه کنید که محیط زندان یا بازداشتگاه برای شما (به عنوان یک همجنس‌گرا) می‌تواند محیط خطرناکی باشد. در زندان معمولاً چیزی مخفی نمی‌ماند و امکان پنهان ماندن محدود است. بنا بر این، اگر گرایش و هویت جنسی خود را آشکار کنید، قطعاً مورد آزار دیگران قرار خواهید گرفت.

از فرصت حضور در زندان برای حرفه‌آموزی یا یادگیری زبان خارجی یا شرکت در دوره‌های فنی و حرفه‌ای استفاده کنید. تحمل زندان کار آسانی نیست، اما به جای تسلیم شدن اجباری، از خود تحرک نشان دهید، مطالعه کنید و به فعالیت‌های ممکن دیگر بپردازید.

اگر رفتار نادرستی در زندان دیدید، مشاهدات خود را طی نامه‌ای به رئیس زندان انتقال دهید. اگر ایام بازداشت شما بیش از اندازه مقرر به طول انجامید یا در ایام بازجویی شکنجه شدید، نامه‌هایی را در آن زمینه‌ها خطاب به مقامات بالای قضایی، مانند رئیس دادگستری استان یا شهرستان، ستاد حقوق شهروندی و قاضی دادگاه‌تان یا دادستان بنویسید. اگر روند بررسی پرونده در مرحله مقدماتی در دادسرا طولانی شود، می‌توانید با دادیار یا بازپرس و دادستان مکاتبه کنید.

نوشتن وقایع زندان و خاطرات و بررسی علت اسارت‌تان در زندان، گذشته از آن‌که در تحمل شرایط زندان به شما کمک می‌کند، می‌تواند برای مستندسازی پرونده شما در آینده و احقاق حقوق‌تان در برابر مراجع بی‌طرف احتمالی، به کار آید.

اگر درباره پرونده خود مشکلی دارید، با مددکاران زندان در تماس باشید؛ بخش مددکاری زندان‌ها معمولاً ارتباط خوبی با زندانیان دارد.

پرسش‌های متداول

همجنس‌گرایی پیش از آن که «جرم» باشد، چه مشکلاتی برای فرد همجنس‌گرا در جامعه ایران به وجود می‌آورد؟ اقدام به هر فعالیت اقتصادی ساده، صدور پروانه کسب یا حتی دریافت گواهی تاکسی‌رانی منوط به تایید اداره اماکن نیروی انتظامی است. در بُعدی دیگر، شرط استخدام در اداره‌های دولتی مشروط به تایید وزارت اطلاعات یا هسته‌های گزینش است. در چنین شرایطی آشکارسازی یا لو رفتن گرایش جنسی شما می‌تواند موجب محدودیت‌ها یا محرومیت‌هایی بشود.

آیا صرف پوشیدن لباس مبدل جرم است؟

خیر، چنین چیزی جرم نیست. باین حال توجه کنید لباس مبدل مردانه برای زنان، می تواند مصداق «عدم رعایت حجاب اسلامی» باشد و این موضوع خود می تواند در مواردی در ددرساز شود.

آیا امکان تبدیل مجازات شلاق به جزای نقدی هست؟

در جرایم حدی، مثل لواط، تفریض و مساحقه، امکان تبدیل مجازات به جریمه یا تخفیف یا تعلیق اجرای مجازات و... وجود ندارد. هرچند در «جرم همجنس گرایی» صرف که حکم شلاق کمتر از ۷۴ ضربه برای آن در نظر گرفته شده است، چنین امکانی وجود دارد.

آیا ممکن است یک فرد خواهان «تغییر جنسیت» که پزشک قانونی هم شرایط وی را تایید کرده است، در صورت بازداشت (به اتهام ارتکاب جرم مرتبط با روابط همجنس گرایی) با خطر مجازات روبه رو شود؟

بله، ولی این «شرایط ویژه» می‌تواند خطر را کاهش دهد. در این زمینه حتماً با وکیل خود مشورت کنید. ایجاد تردید در ذهن قاضی همیشه مفید است.

صدور کارت معافیت از خدمت وظیفه عمومی چه تأثیر بر شرایط و حقوق یک متهم همجنس‌گرا دارد؟

این کارت مشکلاتی را کاهش می‌دهد، اما در عین حال مشکلاتی را نیز برای همجنس‌گراهای مرد ایجاد می‌کند. با ارائه این کارت در دادگاه می‌توان با استناد به «بیماری» روند بررسی‌ها و قضاوت را به سود خود تغییر داد؛ اما در عین حال، این کارت سندی است که کارفرمایان ممکن است با مشاهده آن از دادن کار به شما خودداری کنند.

شرایط در خواست عفو بعد از صدور حکم دادگاه چیست؟

در «جرایم حدی»، در خواست عفو باید از طرف «مقام رهبری» انجام گیرد. لازمه این کار، درخواست از طریق زندان و تکمیل فرم مربوطه است. تجربه نشان داده است که در کنار این اقدام، باید به مکاتبه با دفتر رهبری، دفتر رئیس قوه قضاییه (به‌خصوص زمانی که مجازات

اعدام تعیین شده باشد)، پیگیری از طریق مراجعه به کمیسیون عفو و بخشودگی استان و پس از آن، کمیسیون عفو قوه قضائیه، ادامه داد و از کمک‌های وکیل و خانواده بهره گرفت.

اگر فرد همجنس‌گرایی بازداشت و سپس تبرئه و آزاد شود، می‌تواند به دلیل ایام بازداشت و شکنجه روحی یا جسمی، درخواست خسارت کند؟

بلی. هرچند در مقررات ایران به وضوح به این امکان اشاره نشده است، اما به‌طور کلی هر عملی که موجب صدمه به فرد گردد، اگر جسمی باشد، «دیه قانونی» به آن تعلق می‌گیرد، با این وجود اگر روحی باشد، اثبات و پیگیری آن به سهولت امکان‌پذیر نیست. با این حال، «ستاد حقوق شهروندی» در دادگستری‌های کل استان‌ها، محل نسبتاً مناسبی برای این طرح این‌گونه شکایات است. اگر خواستار پیگیری خسارات وارده در چنین زمینه‌ای هستید، شکایت خود را به یک مرجع ندهید. آن را به کمیسیون اصل ۹۰ مجلس ارجاع کنید و نسخه‌هایی از مشروح شکایت خود را نیز به دفتر قوه قضائیه و بازرسی نیروی انتظامی ارسال کنید. اگر قاضی در شکنجه شرکت

یا حضور داشته یا به شکایت شما از شکنجه شدن تان توجه نکرده است، از او نیز به دادسرای انتظامی قضات در تهران شکایت کنید.

در چه شرایطی ممکن است علاوه بر اتهام همجنس‌گرایی، اتهام ایجاد فساد در جامعه یا دایر کردن مرکز فساد نیز به یک متهم همجنس‌گرا وارد شود؟ در شرایطی که گزارش محلی یا گزارش مردمی و ستاد حفاظت اجتماعی یا تحقیقات نامحسوس نشان دهد که شما منزل یا محلی را به طور دائم برای گردهمایی‌های خود اختصاص داده‌اید یا محافل مرتبط را سامان داده‌اید.

همجنس‌گرایی از چه سنی در ایران جرم شناخته می‌شود؟

مطابق قوانین جمهوری اسلامی، دختران از سن ۹ سال و پسران از سن ۱۵ سالگی دارای مسئولیت کیفری هستند و می‌توانند به هر جرمی، از جمله جرایم مرتبط با همجنس‌گرایی، متهم شوند.

How to Advocate for Your Legal Rights in Iran

**A Defense Strategy Manual for
the Iranian LGBT Community**

2015

آثار دیگر

چگونه مسائل دگرباشان جنسی را پوشش دهیم

راهنمای آموزشی ویژه روزنامه‌نگاران و رسانه‌های فارسی

چگونه با تهدیدات اینترنتی مقابله کنیم

راهنمای آموزشی ویژه دگرباشان جنسی در ایران

آموزش حقوقی در جمع‌آوری دلایل و شواهد

نقض حقوق اقلیت‌های جنسی در ایران

آموزش مستندسازی و پیگیری نقض حقوق دگرباشان جنسی

راهبردهای مؤثر حقوقی در دفاع از

دگرباشان جنسی

راهنمای آموزشی ویژه کارشناسان حقوقی، وکلای

دادگستری و فعالان حقوق بشر